

Gemeente,

Is het moeilijk of gemakkelijk om te geloven? Als ik in plaats van een overdenking te houden, nu met u het gesprek zou aangaan – wat ik niet doe – stel ik mij voor dat een veel gegeven antwoord op die vraag zou zijn: dat hangt ervan af. Soms gaat het helemaal vanzelf. Maar er zijn ook momenten dat het niet overhoudt. Dat het best ingewikkeld is om je geloof te behouden. En ik stel mij voor dat een aantal van u zou willen weten wat ik bedoel met 'geloven'.

Omdat u sommige dingen van harte gelooft en andere dingen maar uiterst moeilijk of gewoon beslist niet. Dus als we dan een rijtje zouden opstellen van dingen die je zoal kunt geloven in de christelijke traditie (en volgens bepaalde kerken *moet* geloven), zou het zomaar kunnen dat u bij een stuk of wat items van dat rijtje zou zeggen: nee, dat geloof ik *niet*.

Als ik dan zou uitleggen waar het mij vooral om gaat: geloven als vertrouwen, zou dat misschien de zaken veranderen, maar voor sommigen misschien ook niet. Want het kan ook wel eens niet zo eenvoudig zijn om je geloofs*vertrouwen* vast te houden.

De bijbellezing uit het Johannes-evangelie ging over iemand die niet zomaar iets aannam. Hij is er zelfs mee de geschiedenis in gegaan, tot op de dag van vandaag spreken we van de ongelovige Thomas.

Waarbij het niet lastig is je in deze Thomas te verplaatsen. Hij wordt geacht iets ongelooflijks te geloven. De verrijzenis van zijn meester. Hij is niet dood, hij leeft! Iets wat ongehoord en onmogelijk is. En wat de anderen alleen maar konden geloven omdat ze de Verrezen persoonlijk ontmoet hebben. Het is dus geen wonder dat Thomas hier niet aan wil.

Net zo goed als velen, christenen inclusief, van toen af tot nu aan toe, de opstanding eerder als een obstakel dan als een feest beschouwen. Zoals we in de Paasnacht extra hard geroepen hebben: De Heer is opgestaan! – om het vooral ook zelf maar te kunnen geloven.

Vrijzinnigen zijn helemaal zoals Thomas. We nemen geen genoegen met de verhalen van anderen, we moeten het zelf hebben kunnen ervaren.

Afgelopen maandag lazen we met elkaar het boekje van Christiane Berkvens, het Goddeeltje 'mens'. "Ik ben een bevindelijk remonstrant". Geformuleerde geloofswaarheden zeggen haar niet zoveel – de ervaring des te meer. Gelukkig, zo stelt zij, is zij heel goed in staat in het alledaagse, in het leven op straat, in alles wat ze meemaakt, zulke ervaringen te hebben. De goddeeltjes liggen op straat. Er is zoveel wat verwijst naar wat daarboven uitstijgt, dat is een bijna dagelijkse ervaring.

Als een klein zijspoor: dat woord 'bevindelijk' wordt vooral gebruikt door meest orthodoxe gelovigen uit ons land, de gereformeerde gemeenten en aanverwant. Ook voor hen geldt dat de kerk waardevol is, maar dat het eigenlijke werk van God plaatsvindt in de ziel, in de ervaring. Alleen als je het zelf ervaart, telt het. De ervaren genade is de enige zekerheid dat je gered bent.

Zo is ook Thomas iemand die het niet van horen zeggen kan hebben, die het zelf moet 'bevinden' – en het ook *mág* bevinden.

Het is wel bijzonder dat het Johannes-evangelie Thomas er uit licht. In het Lukas-evangeliën is het de complete leerlingengroep die het bericht van de opstanding verneemt en het weigert te geloven. 'Jullie kramen onzin uit', zeggen ze tegen de vrouwen die bij het graf zijn geweest.

In het Mattheus-evangelie verschijnt de opgestane Jezus aan de verzamelde discipelen en zendt hij hen uit, maar zelfs terwijl hij bij hen is, "twijfelen sommigen nog".

Een commentator merkte daarbij op dat dit helemaal in de lijn van dat evangelie past. Op vijf plaatsen in Mattheus zegt Jezus tegen zijn leerlingen dat zij 'kleingelovigen' zijn, mensen van weinig geloof. Maar kennelijk is dat voor hem geen enkel beletsel om met hen in zee te gaan. En aan het eind, weerhoudt hun aanhoudende twijfel hem er niet van hen de wereld in te sturen. We kunnen ons gerust die leerlingen als spiegel voorhouden. Die twijfel, die soms niet overmatig omvangrijk aanwezige hoeveelheid geloof, die horen bij ons, de een is een grote hoeveelheid geloof geschonken en anderen een bescheidener hoeveelheid, en dat maakt helemaal niet uit.

Wat het Paasgeloof betreft, vertelt de bijbel rounduit hoe moeilijk dat zelfs bij de meest ingewijden landt. Bedenk ook dat Jezus volgens alle verhalen die er over verteld worden, niet herkend werd. Maria Magdalena meende de tuinman te zien. De twee die naar Emmaus liepen, praatten urenlang met deze mysterieuze metgezel voordat het kwartje viel.

Zoals gezegd werd in de BBC-documentaire die we hier pas zagen met de Open Kring, hebben de Paasverhalen het niet over een uit zijn graf gestrompelde zwaar mishandelde man die op wonderbaarlijke wijze nog een klein stukje leven erbij heeft gekregen. Nee, Jezus verschijnt anders dan in zijn laatste uren - in een nieuwe gedaante, hoezeer hij ook in staat is de wonden te tonen die hem zijn toegebracht. Paulus noemt het een 'geestelijk lichaam', wat toegegeven, een kunstgreep is, niemand weet wat dat is, maar misschien wel het beste wat je erover kunt zeggen. Dat hoort bij het geloof in onmogelijke dingen.

Terugkerend naar mijn beginvraag: is het moeilijk of makkelijk te geloven? Die is dus niet bedoeld om na de inventarisatie een indeling te maken in gevorderden, die het er al heel aardig vanaf brengen en minder gevorderden die de stof als het ware nog eens grondig door moeten nemen. Eerder andersom: realiseer u dat u in goed gezelschap bent als u zich 'iemand van weinig geloof' voelt of als er soms weinig is overgebleven van het vertrouwen dat u doorgaans hebt.

In dezelfde categorie 'moeilijk te geloven' valt de oudtestamentische lezing die het leesrooster ons aanreikte. De aankondiging van de wereldvrede. Micha ziet voor zich dat volken en landen hun conflicten niet langer met wapens uitvechten, maar zich openstellen voor het rechtvaardig oordeel van God. De vrede breekt uit, ieder zit "onder zijn wijnrank en onder zijn vijgenboom, door niemand opgeschrikt", en de zwaarden kunnen worden omgesmeed tot ploegijzers.

Maar ook hier heb ik een Paasverhaal bij. Iets wat ik niet zelf bedacht heb maar vorige week aantrof op de pagina van een Facebook-contact. Het bericht was van Ceacilia van Peski, mede-remonstrant, en op dit moment wonend en werkend in Oekraïne. In de oosters-orthodoxe kerk valt Pasen een week later. Ik kon haar dus afgelopen weekend een gezegend Pasen wensen. Tussen alle berichtjes met rood geverfde eieren, speciale broden en andere mooie Paasgebruiken verscheen ineens een foto van een op planken geschilderde icoon van de Madonna met kind. Met een tekst die een Paasboodschap op zichzelf is.

Om het te kunnen appreciëren moet ik u iets over Caecilia van Peski vertellen. Zij is diplomate van haar vak, en ze zit in Oekraïne als onderdeel van de OVSE-missie. De OVSE is een Europese organisatie "voor veiligheid en samenwerking" die probeert met waarnemingsteams van burgers conflicten binnen de perken te houden. Caecilia zit in één van die teams, als enige vrouw, en gaat dagelijks op pad om de situatie in de omstreken gebieden in kaart te brengen. Het is gevaarlijk werk, niet in het minst omdat de afscheidingsgezinden de OVSE niet beschouwen als onafhankelijke waarnemers maar als spionnen van het westen. En alleen al het neerhalen van de MH17 laat zien hoe snel bepaalde grenzen overschreden worden. Afgelopen jaar is haar team wel eens ergens vastgehouden door de rebellen en een paar andere teams zelfs langdurig. Ondanks het gevaar vindt ze het mooi werk, vertelt ze: "beleidsmatig en analytisch bezig zijn in combinatie met het vlot moeten kunnen controleren van de bandenspanning van een gepantserd voertuig. Dat is hoe ik mijn dagelijkse patrouilles begin, vaak zonder te weten wat me die dag te wachten staat." Avontuurlijk werk en het verdient goed. Maar ze doet het vooral omdat ze vindt dat het belangrijk is. In een interview zegt ze „Ik zie in Oekraïne wat kan gebeuren als sociale structuren wegvallen. Dat heb ik ook elders gezien. Ook ontwikkelde landen kunnen in verval raken, zeker als de economische malaise niet omkeerbaar is. Dan verdwijnt ook de veiligheid. De gedachte dat ons in Nederland hetzelfde kan overkomen, maakt dat ik mij in wil zetten voor mensen die nu al met die situatie worden geconfronteerd. Vrede, veiligheid, stabiliteit; het zijn grote doelen die de OVSE nastreeft, die ik nastreef. Ik geloof dat ze haalbaar zijn. Ik wil mijn bijdrage leveren, met mijn hoofd, hart én handen. Met elkáár."

Dan nu naar dat Facebook-bericht van vorige week en het plaatje daarbij van de op planken geschilderde icoon van Maria met kind. Dit is wat zij er als verklaring bij schreef:

"Het is deze maand een jaar geleden dat ik naar Oekraïne kwam. Het was een jaar vol moeilijkheden en gevaren, maar ook met vele dierbare momenten. Ik voel me dankbaar, naar God en alle mensen om mij heen, dat het voor mij persoonlijk allemaal goed is gegaan. Ter gelegenheid van de eerste verjaardag van mijn verblijf hier, heb ik besloten mezelf een geschenk te geven. Ik heb daarvoor deze prachtige icoon aangeschaft. Het is een Onze Lieve Vrouwe van Vladimir, geschilderd door Aleksander Klimenko op de deksel van een versleten munitiekist. De kist komt uit het dorp Peski, in de buurt van Donetsk. Voor mij symboliseert de icoon dat het mogelijk is van dood en vernietiging over te gaan naar hoop en schoonheid.

Mijn betaling voor de icoon gaat naar een goed doel, het "Pirogov Eerste Vrijwilligers Mobiele Hospitaal". Dit mobiele ziekenhuis werkt in het Oost-Oekraïense conflictgebied. Het ziekenhuis is volledig afhankelijk van vrijwilligers. De artsen die er werken maken geen onderscheid tussen partijen: zij hebben beloofd iedereen die in nood is te helpen.
Vrolijk Pasen!"

Tot zover Caecilia. Zwaarden worden ploegscharen, munitie-kisten kunstwerken die de komst van Gods koninkrijk aankondigen. Johannes nogmaals:
"Wat er was vanaf het begin, wat wij gehoord hebben, wat wij met eigen ogen gezien en aanschouwd hebben, wat onze handen hebben aangeraakt, dat

verkondigen wij: het Woord dat leven is. Het leven is verschenen, wij hebben het gezien en getuigen ervan ... God is licht".
Amen